

موسسه انتشارات دانشگاه تهران

دستورالعمل تنظیم کتاب پیش از ارسال به انتشارات دانشگاه

قابل توجه نویسندگان، مترجمان و مصححان ارجمند

تمام آثار باید به صورت تایپ شده و براساس مشخصات زیر به دانشگاه تهران تحویل شود.

مشخصات صفحه بندی:

اندازه وزیری ۱۳×۱۹/۵ سانتیمتر

اندازه رحلی ۲۴×۱۷ سانتیمتر

فاصله سطرها single

حاشیه‌ها (برمبنای صفحه A4): از بالا و پایین صفحه ۵ سانتیمتر و از چپ و راست صفحه ۴ سانتیمتر

مشخصات حروف‌نگاری

ردیف	نام فونت	نام فونت	اندازه
۱	عنوان فصل	بی‌نازنین ضخیم	۲۴
۲	عنوان زیر فصل	بی‌نازنین ضخیم	۲۰
۳	تیترک	بی‌نازنین ضخیم	۱۸
۴	متن	بی‌نازنین نازک	۱۲
۵	لاتین داخل متن	تایمز نازک	۱۰
۶	پاورقی فارسی	بی‌نازنین نازک	۱۰
۷	پاورقی لاتین	بی‌نازنین نازک	۸
۸	شماره شکل و شماره جدول	بی‌نازنین ضخیم	۱۱
۹	شرح شکل و شرح جدول	بی‌نازنین نازک	۱۰
۱۰	کلمات یا عبارات خاص در متن	ایرانیک یا ایتالیک	۱۲
۱۱	نوشته‌های داخل شکل	بی‌نازنین ضخیم	۸
۱۲	منابع و مأخذ فارسی	بی‌نازنین نازک	۱۱
۱۳	منابع و مأخذ انگلیسی	تایمز نازک	۹

- شماره صفحات زوج، راست‌چین؛ و شماره صفحات فرد، چپ‌چین باشد.

- شروع فصل‌ها از صفحه فرد و سه سطر پایین تر از بالای صفحه باشد.

- صفحه عنوان شامل نام کتاب، نام نویسنده (نویسندگان)، مترجم (مترجمان) یا مصحح (مصححان) است.

- چگونگی تنظیم صفحه اهداء اثر، در اختیار صاحب اثر می باشد. این صفحه، پس از صفحه عنوان آورده می‌شود.

- فهرست، به تفکیک بخش و فصل (درباره آثاری که بخش‌بندی و فصل‌بندی شده‌اند) تهیه، پیش از مقدمه و پیش‌گفتار تنظیم شود و از نوشتن

فهرست در ابتدای هر بخش یا فصل به‌طور جداگانه خودداری‌شود.

- صفحه نشانه‌های اختصاری، در آثاری که جنبه تخصصی دارد، به‌ویژه در فرهنگ‌ها و واژه‌نامه‌ها ضروری است.
- مقدمه و پیشگفتار (یا یکی از این دو) شامل مطالبی درباره پیشینه پژوهش، ویژگی آثار گذشته در زمینه مورد بررسی، کاستی‌های احتمالی آثار پیشین، ویژگی اثربیش‌رو و ... است.
در صورتی که اثر ترجمه باشد، پیشگفتار یا مقدمه مترجم (یا مترجمان) پیش از مقدمه و پیشگفتار نویسنده (یا نویسندگان) آورده شود.

- بخش‌بندی و فصل‌بندی

برای تفکیک مطالب و راحتی مخاطب در استفاده از متن، بهتر است که کتاب به چند بخش و هر بخش به چند فصل تقسیم شود. شماره بخش‌ها و فصل‌ها باید به حروف نوشته شود (مانند فصل هفتم به جای فصل ۷).

- پانوشته‌ها و پی‌نوشته‌ها

الف- تمام واژگان و توضیحات جنبی مانند نام‌های غیرفارسی اشخاص، مکان‌ها، جانوران، گیاهان و ... باید در پانوشته هر صفحه آورده شود. به این صورت که معادل فارسی در متن با شماره مشخص و اصل واژه با همان شماره به پانوشته منتقل می‌شود. شماره پانوشته‌های فارسی و عربی و همه زبان‌هایی که با الفبای عربی نوشته می‌شود به فارسی و شماره پانوشته‌های سایر زبان‌ها به انگلیسی نوشته شود.
ب- شماره‌گذاری پانوشته‌ها، در هر صفحه از عدد «۱» شروع می‌شود. گاهی برخی عبارت‌ها، در متن به صورت اختصاری به انگلیسی نوشته می‌شوند که صورت کامل آن باید در پانوشته آورده شود.
ج- بهتر است موارد یادشده به صورت پانوشته باشد و از انتقال آن به پایان فصل خودداری کرد، مگر در مورد فهرست منابع تکمیلی که آوردن آن در پی‌نوشته جایز است و پانوشته در صورتی که مفصل باشد به پایان بخش یا فصل منتقل می‌شود.
د- ضروری است نام‌هایی که معادل فارسی ندارند، مانند نام‌های لاتین که به همان صورت اصلی لاتین کاربرد متداول تری دارند، با حروف فارسی با تلفظ (آوانویسی) در داخل متن و با حروف لاتین آن در پانوشته قید شود.

- عنوان شکل‌ها، جدول‌ها و ...

باید عنوان شکل‌ها و نمودارها در زیر آنها و عنوان جدول‌ها در بالای آنها نوشته شود. شماره‌گذاری این موارد باید از چپ به راست باشد، برای مثال در مورد شکل ۳ از فصل پنجم باید چنین نوشت: شکل ۳-۵
این قاعده در مورد شماره‌گذاری عناوین اصلی و فرعی کتاب نیز باید رعایت شود.

- مقیاس‌ها، تاریخ‌ها، اعداد و ...

الف- به جز کتاب‌های ریاضی، آمار و رشته‌هایی مشابه، باید مقیاس‌ها در داخل متن به فارسی نوشته شوند (مانند: کیلومتر به جای km؛ سانتی‌متر به جای cm؛ درصد به جای % (این نشانه باید در پشت عدد نوشته شود، مانند: ۱۵٪). اما در مورد مقیاس‌های خاص و تخصصی، می‌توان از شکل ریاضی آنها استفاده کرد.
ب- اعداد حتی در فرمول‌ها نیز باید به فارسی نوشته شوند.
ج - اعداد تک رقمی که برای شمارش به کار می‌روند به حروف نوشته شوند و در سایر موارد می‌توان از اعداد ریاضی استفاده شود.
د - در مواردی که نویسنده قصد دارد دوره زمانی خاصی را بیان کند (مانند تولد و مرگ، آغاز و پایان رویدادها و غیره) باید عدد کوچک‌تر یا آغازین در سمت چپ قرار گیرد سپس خط فاصله و پس از آن عدد بزرگ‌تر یا پایانی نوشته شود (مانند: ۲۴-۱۲ اردیبهشت؛ یا ۲۱-۸ سانتی‌متر). به جای خط فاصله از حرف «تا» استفاده کرد که در آن صورت، جای اعداد تغییر می‌کند (مانند: ۱۲ تا ۲۴ اردیبهشت).
ه- هرگاه قصد نویسنده نشان دادن فرمول، معادله و ... با شماره باشد (مانند کتاب‌های ریاضی، آمار و رشته‌های مشابه کاربرد دارد) نباید عنوان فرمول یا رابطه ریاضی را در پرانتز () قرار داد
(مانند: معادله ۲۴ یا فرمول ۵)
و - اعداد اعشاری باید با استفاده از علامت اعشار (/) نوشته شوند (مانند ۲/۴).
ز- اعداد کسری باید بالا و پایین خط کسری نوشته شوند (صحیح: $\frac{2}{4}$ ؛ اشتباه ۲/۴).

- نقل قول‌های مستقیم و غیرمستقیم

آیات به صورت مشکول (با حرکت اصوات) و داخل پرانتز و پس از آن نام سوره داخل گروه و در صورت لزوم شماره سوره داخل پرانتز و سپس دو نقطه و شماره آیه درج شود (مثال: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) [سوره الاخلاص (۱۱۲): ۱] و نقل قول‌های مستقیم و احادیث، به جز اشعار در میان گیومه « نوشته شود. به هیچ وجه نباید تغییری در صورت و مضمون نقل قول‌های مستقیم داده شود.

در ارجاع به آیات، احادیث، اشعار و متون نثر تاریخی باید نهایت دقت را به عمل آورد. ذکر نشانی دقیق و دست اول هر یک از این موارد بسیار ضروری و از بدیهیات نگارش هر اثر علمی است، برای نمونه اگر نویسنده، بیت‌هایی را از شاعری در متن می‌آورد، باید از معتبرترین چاپ دیوان شاعر به عنوان منبع استفاده کرده، شماره صفحه را بنویسد و در مورد دیوان‌ها بهتر است شماره بیت را به جای صفحه قید کند (چنانچه دیوان مورد استفاده شماره ابیات داشته باشد).

- فهرست منابع و مآخذ

الف- ذکر منابع در متن جایز نیست، باید در پی‌نوشت یا پانویست قید شود.

ب- برای نوشتن منابع غیر از فارسی و عربی می‌توان همان قالب استفاده‌شده در اثر اصلی را رعایت کرد، اما برای ثبت منابع فارسی و عربی باید قالب زیر بکار رود:

نام خانوادگی نویسنده (اسم اشهر)، نام نویسنده، نام کتاب (در صورت تعدد جلد و چاپ، باید شماره جلد و نوبت چاپ ذکر شود)، نام ناشر، تاریخ نشر. در صورتیکه تعداد نویسندگان بیشتر از یک نفر باشد، باید با بکار بردن علامت (؛) از یکدیگر تفکیک شوند. در صورتی که اثر ترجمه یا تصحیح باشد، باید پس از نام کتاب واژه «ترجمه» یا «تألیف» و سپس نام و نام خانوادگی مترجم یا مؤلف را نوشت.

ج- نام کتاب‌ها هم در متن و هم در پانویست بصورت ایرانیک نوشته شود. اما چنانچه فهرست منابع در پایان کتاب وجود داشته باشد، قید مشخصات کامل کتاب در پانویست لازم نیست، اما می‌توان تنها در نخستین ارجاع به هر کتاب مشخصات کامل آن را قید کرد.

د- عنوان مقاله‌ها باید داخل گیومه قرار داده شود.

نکته مهم

رفع کاستی‌ها و اشکالات ویرایشی به لحاظ سجاوندی تنها به عهده ویراستار است، اما به عنوان نکته ویرایشی اثر، ذکر موارد زیر ضروری است:

- هرگاه کلمه‌ای به «های غیرملفوظ» ختم شود، در حالت اضافه به کلمه دیگر به جای «ی» همزه‌ای «ء» بالای آن گذاشته شود، مانند: خانهٔ مریم، دستهٔ چاقو، بنیهٔ قوی.

- در متن فارسی از نشانه تشدید تنها در صورتی که ابهام یا دوگانه‌خوانی پیش‌آید، استفاده شود.